

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TÜRKİYE KÜLTÜR PORTALI PROJESİ

TARİH
TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜ
TÜRK COĞRAFYASI

Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY

2009
ANKARA

1.2. Türk Coğrafyası

Anahtar Kelimeler: Türklerin anayurdu, Orta Asya, Türkistan

Türkler'in tarih sahnesine ilk çıktıkları bölge, yani Türkler'in anayurdu üzerinde çeşitli görüşler vardır.

Maddî kültür unsurları, dil hususiyetleri ya da tarihî realite bakımından konuyu değerlendiren bilim adamları, Orta Asya'daki çeşitli kültür çevrelerini Türkler'in anayurdu olarak kabul ederler. Bu konudaki ilk çalışmalar Batılı bilim adamları tarafından ortaya konmuştur. Gerçekte XIX. yüzyıl sonlarıyla XX. yüzyıl başlarında başlatılan araştırmalarla, Batılılar kendi tarihinin köklerini aramaya koyulmuş, fakat sonuçta hiç hesaba katmadıkları Türk milletinin kendisine has kültür ve medeniyetleriyle karşı karşıya gelmişlerdir. Ancak yoğun çalışmalarına devam eden Batılı bilim adamları Türkler'in tarih sahnesine çıktıkları yer ve zaman hususunda çeşitli teoriler ortaya koymuşlardır. Bunlardan **J. Klaproth** (1824), **J. Von Hammer** (1832), **W. Scott** (1836), **M. A. Castren** (1856), **A. Vambery** (1885) ve **E. Oberhummer** (1912) gibi bilim adamları Altaylar ve çevresini Türkler'in anayurdu olarak gösterirken, **W. Koppers** (1937), **W. Radloff** (1891), **G. J. Ramstedt** (1928), **L. Ligeti** (1940), **K. H. Menges** (1968) ve **Barthold** gibi bilim adamları ise Altaylar'ın doğusu ve Kadırgan Dağları'na kadar olan bölgelerde Türk anayurdunu aramışlardır.

J. Strzygowsky (1935), **O. Menghin** (1937), **I. Zichy** gibi sanat ve kültür tarihçileri ise Altaylar'dan Urallar'a kadar uzanan sahayı Türkler'in anayurdu olarak değerlendirmektedirler. Bu bilimsel çalışmalar dinamik ve hareketli bir kavim olan Türkler'in, en eski devirlerden itibaren geniş bir alana yayıldıklarını ve kültürlerini buralara götürdüklerini ortaya koymaktadır. Atı ehlileştirerek âdeti onunla bütünleşen Türkler, konar-göçer yaşantılarının sonucu bozkır coğrafyasında egemen olmuşlardır. Bu değerlendirme bizi Türkler'in anayurdu Orta Asya bozkırlarıdır sonucuna götürmektedir. Orta Asya'nın sınırları ise doğuda Baykal Gölü'nden batıda Hazar Denizi ve Ural Dağları'na; kuzeyde Sibirya bozkırlarından güneyde Tanrı Dağları ve Gobi Çölü'ne uzanmaktadır. Bu coğrafyanın, bütün dünya tarafından kabul edilmiş siyasî adı ise Türkistan'dır.

Biçim (Format):

Orkun.jpg

Kaynak (Source):

Baykara, Tuncer; **Türk, Türklük Ve Türkler**; [IQ Kültür-Sanat-Yayıncılık], İstanbul 2006, s. 496.

Ligeti, Lajos; **Tarihî Türk Yurtları**, Ed. Ö. Andaç Uğurlu; [Örgün Yayınevi], İstanbul 2008, s. 497.

Orta Asya; Çev. Faruk M. Bingöl, [Ufukötesi Yayınları], İstanbul 2008, s. 272.

Roux, Jean-Paul; **Türkler'in Tarihi, Büyük Okyanus'tan Akdeniz'e İki Bin Yıl**; Çev. Galip Üstün, [Milliyet Yayınları], İstanbul 1997, s. 259.

Haklar (Rights): (Telif ve kullanım hakları ile ilgili bilgiler.)		
5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca hazırlanan tüm içeriğin her türlü ortamda umuma arz yetkisi sınırsız süreyle Kültür Turizm Bakanlığına devredilmiştir. Bakanlık sonraki zamanlarda hazırlanan içerikle ilgili düzeltme, ekleme, silme veya yayından kaldırma hakkına sahiptir.		
Kaynağı Hazırlayan(Grup üyesi) / Emeği Geçen	Konu Editörü	Proje Yöneticisi
Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. Hale KÜNÜÇEN